

Rıfat Ilgaz

B Ü T Ü N · E S E R L E R İ

Çalış Osman
Çiftlik Senin

M I Z A H Ö Y H Ü L E R İ

İçindekiler

- Çalış Osman Çiftlik Senin 7
Şevket Ustanın Kedisi 17
Kefil Olur musun? 26
Al Atını! 34
Keş 39
Ne İşin Var Karakolda! 48
Neden Yatıyorsun? 54
Biz Eski Denizciler... 68
Açlık Ekmeğin Katığı 74
Yuvarlanıp Gidiyoruz 80
Muhabbet Tellallarının Saçları Kesilecek 85
Şarıl Şarıl!.. 89
Ne Marka? 95
Telefondaki Arıza 102
Assalar Yeridir 106
Dokanır! 112
Karadeniz Delegesi 118
Kafa Var Herifte 124
Nerde Öyle Koca! 126
Çocukların Sevgilisi Dany Kaye Aramızda 130
Marilyn Monroe 30 Yaşında 135
Kadınların Sevgilisi 141
Havaya Üç El 147
Karşıdaki Top Ağaç 154

ÇALIŞ OSMAN ÇİFTLİK SENİN

«Karnını güne verip yatmak yok öyle! Üzerine güneş doğmayacak! Sahap çıkacaasın bu çiftliğe! Bu çiftlik kimin Osman?»

Osman'ın, tam yirmi yıldır bu çiftliğe ortak olması gerekirdi, Himmet Ağa'nın dediğine bakılırsa... Ne ortağı, sahibi! Çiftlik onundu. Tapusu üzerine olmasa da bu iki üç dönümlük fındıklık, derenin alt yanındaki elma bahçesi... Şu kedibaş armutları, kirenler, tönkeller... Avaltındaki karamancarlar, mısırlar... Çalılardaki fasulyeler...

«Horozlarla kalkacaasın ayağa!. Dur durak yok! Kimse bilmezse bilmesin... Bu tarlayı kimden aldık biz... Bu çiftliği demek istiyorum, kimden aldık?..Söyle!..Buralaaar orman değil miydi?'. Azdavay'ın ayısı girse öte yandan çıkmazdı. Boludağı'nın hınzırı, domuzu... İlk ataş sen vermedin mi kürüzlere? Ormanı sen yakmadın mı? Hapisleerde sen yatmadın mı ulan Osman? Sonacuma kimden aldım buraları ben? Söööle!. İmam Yahya'dan almadım mı? Bu tabanı, tapuyu?Nasıl aldım, heee?»

«İmam Yahya'dan aldın Himmet Ağa!»

«Höyt! Ağa deyeceksin kısından! Himmet'ini sittir et! Himmet'ini kaymakamlar, valiler, malmüdürleri, ormancılar söylesin! Kimden aldım tapuları?»

«İmam Yahya'dan Ağam!»

«Hah, oldu şinci! Ağam diye kısa keseceeesin! Yakuşuk almaz Himmet Ağası. Yakuşuk alır da senin ağzına yakışmaz!..Valilerin ağzına yakuşur bu Himmet Ağa lafı... Vali paşaların ağzına yakuşur! Sen kim oluyon! Bi yanaşma parçasısın alt yanı! Yanıma yanaştığında kışında pantul var mıydı? Hadi durma! Yapış kazmanın sapına! Dibi kazılmadık bi tek mısır bırakmayacaaasın avaltında! Ben işte geldim gidiyon! Çalış Osman, bu çiftlik senin! tükür avuçlarına, durma!»

Doğru doğru, dosdoğru... «İmar» «İhyadan» almıştı tapuyu Himmet Ağa. Orman'ı yakan Osman'dı, hapislerde yatan Osman... Ağa «Tutuştur» demiş, tutuşturmuştu! Ormancılar ne güne dağ bayır dolaşıp duruyorlardı. Ormanı yakanı da bulamadıktan kelli... Tavuk gibi kıstırmışlardı onu, Himmet'in tamında Tömekten kemreleri kürürken...

Biliyordu Osman, bu köyden oluşma kentte, tüm fındıklıklar ormandan bozmaydı. Bu, dönüm dönüm mısır tarlaları da öyle... Orman köylüleri. Çamdan,kayından, gürgenden yararlanacak yerde bir ucundan tutuşturuyorlardı ormanı. Tutuşturan bulunmuyor değildi, bulunuyordu sonunda. Devletin memurları vardı. Tutup yakalıyorlardı, sorgu, sual atıyorlardı içeri. Ormanı kim yakarsa yaksın, dışarda bir adamı vardı, hemen kazma kürek açmalar açılıyordu. Yıkılan yerler «İhya» ediliyor, «İmar» ediliyordu. Yangın yerlerini, kim «İmar», kim «İhya» edip fındık fidanları dikerse, tapu-

su üzerine geçiriliyordu sonunda. Bu iki sözcük söylene söylene, İmam Yahya'ya dönüşmüştü.

Osman'ın ağası Himmet de çok tapu almıştı İmam Yahya'dan. Ormanı Osman yakıyordu ama, İmam Yahya'dan tapuyu alıp üzerine geçiren, hep Himmet Ağa oluyordu.

Şu rastlantıya bakalım ki çarşı camisine o yıllarda bir imam atanmıştı. Adı da: İmam Yahya.

Bu imamı Osman içerde duyup öğrenmişti. Herkese tarla-tapu veren bu işbilir cömert İmam'ı çıkınca mutlaka tanıyacak, elini de biçimine getirebilirse öpecekti.

Osman, mahpus damından yeni çıkmıştı. Aylardan da Ramazan... Ağa'sının atının gerisinden düşe kalka kente inmişti. Şadırvanda aptest alan İmam Yahya'yı sonunda görüp tanımıştı. Öğle üzeriydi. Cüppesinin etekleri yerlere değmesin diye uçlarından arkasını düğümlemişti. Bu aylarda dışardan gelip teravih namazı kıldırır, bayram sonrasında kalkar giderdi. Dediklerine göre bayramdan sonra gitmeyecekti artık. Yerleşip kalacaktı kentte. Evleniyordu

İlk kez yakından görüyordu Osman, İmam Yahya'yı. Genç sayılırdı daha... Evleneceğine bakılırsa daha da genç olmalıydı.

«Ne o delikanlı!» dedi, «Birine mi benzettin beni!»

«İmam Yahya dediler de...»

«Ne diyeceklerdi ki... Adımın sonuna bir efendi eklediler mi?» dedi gülerek.

«Hep İmam Yahya deyip geçiyorlar. Kimseden efendi dediklerini duymadım

«Duyarsın, yakındır!...»

«Amma bilmeyen yok seni!»

Çemreddiği kolunu indiriyordu, mintanının:

«Tanırlar beni!» dedi. «Tüm köylüleri tarla tapu sahibi ettim. Açmalar fındıklık oldu sayemde!»

İkinci görüşü köyde oldu Osman'ın. Bankadan kredi diye aldığı paraları sayıyordu Himmet Ağa. Kimbilir İmam Yahya verdiği tapuların parasını böyle alıyordu. Ne bilecekti Osman bu «Zirai kredi»nin serbest sermaye piyasasında İmam Yahya aracılığı ile değerlendirileceğini. O herkese tarla tapu veriyor, Allah da ona başka yollardan tomar tomar paraları veriyordu işte.

Herkes toprağı eşeleyerek ekmeğini kazanmak zorunda değildi ki... Allahı vardı İmam Yahya'nın, Osman gibi değildi! Osman'sa Allahın bir garip kulu... Ne ana, ne baba, ne de avrat... Bi, Ağası vardı yeryüzünde... Ağa da ağaydı haaa!..«Bu çiftlik senin » dedi mi Osman'ın yüreği yağ bağılıyordu.

Durmadan geliyor, genişliyordu çiftlik... Arada bir içeri girip çıkıyordu gene Osman... Çiftliğin sınırları da Melen boyunca uzanıp gidiyordu. Tüm kaleme gelen «cenub»unda Melen deresi yazılıydı. Dere, arada bir kurusa da, sık sık yatağına sığmıyor, taşıyordu. Yanan ağaçların köklerini alıp Karadeniz'e taşıyor, ayna gibi çıkarıyordu «açma»ları... Tapucu Müslim Efendi her seferinde Himmet Ağa'nın ardına takılıp geliyordu Kabalak Bayrı'na, Osman hep böyle günlerde duyardı İmam Yahya'nın adını. Sata sata bitiremiyordu tarlaları İmam Yahya! Bu ormancılarda böyle günlerde sıklaşırlardı köy yerinde. Yeşil yakalarının kopçaları erkenden çözülür, Avaltı'nda sofralara çökülürdü. Allahı vardı İmam Yahya'nın doğrusu lafı sık sık edilse de kendisi görünmezdi bu içki sofralarında. Dini bütün adamdı o. Aşağı caminin minaresi değildi ki her bi yandan görünsündü.

Osman, Ağa'sının «Bu çiftlik senin!» yüreklendirmesi sonunda dayanamamıştı, bir gün:

«Bak Ağam!» diye dikleşir gibi olmuştu, «Çiftlik senin diyorsun, anladık! Çiftlik senin demeylen çiftlik benim mi oluyor! Hangi senedin altına barmak bastırtın bana bugüne kadar!... Hangi panganın kapısından soktun içeri beni! Hangi tapu memurunun önüne oturtun! İmam Yahya'ylan bile oturtmadın bir günece beni! Boyuna tarlaları ondan alıp üstüne geçiriyon!»

Koskoca Ağa, Osman'ın bu çıkışına kızıp köpürecek yerde bıyık altından sakal üstünden gülmüştü:

«O da olur Osman!» demişti, «Tapucuların da önüne oturursun! Pangacıların da senedine barmak basaaasın! Daha yaşın ne! Hepsi olur bi gün!»

«İmam Yahya'nın yanına bile sokmadın beni?»

«İmam Yahya'ylan da oturur gayfe ney içersin!»

«Hadi bakalım! Görelim o günleri de çiftliğin benim olacağına aklım yatsın! Yirmi yıldır, bu kazma elimden düşmüyor... Balta da öyle... Yaktığım ormanın haddi hesabı yok!»

«Olur, olur! Hepsi olur! Sen Ağa'na güvenmiyon mu Osman!»

«Ben sana güvenmişim İmam Yahya'ya, tapucuya, pangacıya ne bundan!»

«Ulan ben olmasam İmam Yahya kim oluyor!... Ben olmasam Ziraat Pangasının Nazmi Beyi'nin esamisi mi okunur şu memlekette! Tapucu kim? Alt yanı bir memur parçası! Töbe de Osman! Bu çiftlik tapucunun mu be!»

«Senin Ağam!»

«Bu fındıklık kimin?»

«Senin Ağam!»

«Bu elmalık, bu armutluk, bu kirazlık, bu mısır tarlası?...»

«Hepsi senin Ağam! Senin olmasına senin de... Sen tutup çalış Osman, çiftlik senin deyon da...»

«Ben dedim mi senin olur! Ben Ağa'yım! Ne dersem o olur! Bir şey biliyon ki söylüyon!»

«Barmak basmadan...»

«Emme de uzattın haaa!...»

«Pangaya varmadan...»

«Pangaya da varırsın... Barmağını da yalayıp basarsın! Patlama! Onun da sırası gelir bir gün!»

«Hadi bakalım Ağam!...»

«Sana düşen iş ne! Çalışmak... Bu çiftlik er geç senin! Sen sıtkını bozma!»

O gün gelmiş miydi ne!..

Günlerden bir gün İmam Yahya'yla burun buruna gelmişti cuma yanına indiğinde...

«Ulan Osman!» demişti Yahya Efendi, «Ağanı getirdin mi köyden?»

«O buralara inmese, ne işim var benim çarşılarda.»

«Nereye bıraktın Ağa'yı?»

«Atını Nalbant Şevket'e bıraktı da tapucunun yanına vardıydı. Orada seni göreceyidi bana kalırsa...»

«Neden göreceyimiş beni, annayamadım»

«Bütün gece Avaltı'nda ormancılarla hep adını andırlardı da...»

«Ne dediler?»

«İmam Yahya'dan tapu alalım, deyip durdular.»

«İmar ve ihyadan demiş olacaklar... Neyse... Benim se-

nin Ağa'na verecek ne tapum var, ne tarlam!... Paraya da sıkışmadım ki elimden toprağımı çıkarayım. Ben senin Ağa'nı sordumsa tapu için sormadım.»

«Ya bugüne değin sattıkları? Bugüne bugün verdiği tapular?..»

Yalnız ona mı veriyordu? Tüm ormanları yakanlara!... Yaktıranlara... Kime sorarsan sor, hepsi de açık açık İmam Yahya'dan aldıklarını söylüyorlardı tapuları... Ne işti bu! Hükümetin işine, hocanın, imamın gidişine akıl ermez» dememişlerdi boşuna! İmam Efendi:

«Demek tapu dairesine gitti Ağan!» dedi.

«Öyle!» dedi.

«Ben Nalbant Şevket'te bekleyecektim onu!»

«Öyleyse Nalbant'tan başlayalım biz de! Düş önüme!» dedi.

Şevket, çırağının kısıvrak bağladığı katırın arka ayağına, ağzına aldığı mihlari çaktıktan sonra sağrısına iki şaplak attı beygirin:

«Götür, bağla!» dedi, çırağına atı.

«Hoş geldin!» diye çıktı önüne, İmam Yahya'nın, «çay mı, kahve mi?»

«Çay!» dedi. «Demek Himmet Ağa daha uğramadı öyle mi?»

«Uğramadı! Atını nalladım, hazır! Allah ondurmak istediği hastanın hekimini ayağına göndermiş!»

«Hasta sen misin!» dedi, bir tefeci sezgisiyle.

«Benim!» dedi Şevket, «Eğer bi elli bin lira, akşama kadar elime geçmezse bu can burnumun ucundan çıkar, gider.»

Yahya Efendi kaşlarını çattı. Bir süre düşündükten son-

ra:

«Yürü gidelim!» dedi.

Şevket sıvadığı kollarını indirip ceketini giydi. Yahya Efendi kapıdan çıkarken:

«Nasıl olsa Ziraat bankasına gelecek Himmet Ağa!» dedi. «Orda buluşur hallederiz müşkülünü! Sen hiç merak etme!»

Tam bankanın önüne vardıklarında:

«Osman!» diye tuttu elinden, çekti.

«Çık yukarıya da bak!» dedi. «Ağan yukardaysa çağır bizi, yoksa hep birlikte basıp gideriz tapuya... Hadi aslanım, koş!»

Osman'ın çıkmasıyla inmesi bir olmuştu. Yoktu yukarda demek...

«Haydi!» dedi Yahya Efendi, «Tapucuda kıştırırız onu!»

Biliyordu, bugün iki yüz binlik kredisini çekeceğini. Bunun tek kuruşu çiftliğe yatırılacak değildi. Serbest sermaye piyasasında değerlendirilecekti, her kuruşu. Onun bu tür işlerine Yahya Efendi bakardı. Yüzde kırktan, elliden iki katına, üç katına çıkarılırdı elbirliğiyle bu «Zirai kredi». Fındıkla elmanın, hele hele kurufasulyenin kredisini mi olurdu. Bunu veren de bilirdi, alan da. Bir çarktır dönüyordu işte!

İmar ve ihyadan üzerine geçirilmesi gereken yeni «açma»sının tapusu hazırlanmış bir iki parmaklık işi kalmıştı, Müslim Efendi'nin yanına girdikleri zaman. Merdiven başındaki atmaçalar çağırıyor beklerken Himmet Ağa'nın şahin gözleri Osman'la karşılaşmıştı. Ondan iyi tanık mı olurdu:

«Gel benim aslan Osmanım !» dedi. «Bas şuraya parmağını! Kısmet bugüneymiş işte!»

Çiftlik tümüyle olmasa bile son açmanın tapusu, üzerine geçiriliyordu demek!Ağa sözünde duruyordu en sonunda!

«Bas hadi şuraya parmağını!»

Tapucunun gösterdiği tanık hanesine parmağını ıslatıp basan Osman;

«Sağ ol Ağam!» dedi, «Allah sana uzun ömürler versin!»

Himmet Ağa'nın çiftliğine Osman'ın parmağıyla yeni bir «Açma» daha ekleniyordu, imar ve ihya edilerek... Bu da büyük bir başlangıçtı Türkiyemiz için... Birinci sınıf keresteler sunta fabrikalarında öğütülürken «açma»lar yakılarak yurt toprakları bayındırlaştırılıyordu tapu dairesinde...

«Haydi gidiyoruz!» dedi, Himmet Ağa sıra bu kez de «Zirai Kredi»ye gelmişti. Serbest sermaye piyasası, öğütecek hammadde bekliyordu, bir bakıma suntaya dönüşecek... Suntadan da ihraç mobilyasına! Bu mutlu olayda Osman'a da görev düşüyordu. Banka müdürü parmağıyla kağıt üzerinde bir hane gösterirken soruyordu:

«Kefilsin değil mi, Himmet Ağa'ya?»

«Kefil olmam mı!»

Osman çok mutluydu. İlk kez bir pangada parmağını kullanıyordu, Ağa'sı için. Oh!..Sonunda koskoca Ağa'ya bar-mak basıp kefil olmuş, böylece de ortaklığı kendi barmağıyla yürürlüğü girmişti. Çalışmasa da çiftlikte bir payı vardı artık!

Nalbant Şevket'in yüzü de gülüyordu. Mutluydu, daha bankanın kapısından çıkmadan elli bin lira cebindeydi. Üç ay sonra elli yerine yetmiş öderse ne önemi vardı ki... İş bu vartayı atlatmaktı. İmam Yahyalar varoldukça çok sıkı sıkı

durumlardan kurtulurdu o!

Osman, en geriden geliyordu ama, uçuyordu sevinçten. Bir gün çiftliğin tümünü üzerine geçireceğinden hiç kuşkusu kalmamıştı artık.

Bu kol, bu el... Hele hele bu parmak... Sağ elin bu en işe yarar parmağı ondaydı çünkü...

Osman'ın geride kaldığını anlayan Ağa'sı, dönüp geldi:

«Ulan nerdesin!» dedi, «Nerde kaldın be!»

«Aha geliyorum!» dedi Osman, «Acelemiz ne, Himmet Ağa! Yavaş yavaş!»